

Nr 314

Av herr Åkerlund, om utredning rörande möjligheterna att stabilisera löner och priser.

Ett folks penninginkomster härrör så gott som helt från två källor, priser och löner. Prissummor och lönesummor är givetvis i sin tur beroende av produktmängd och antal löntagare. Av inkomsttagarna har en grupp, företagarna, sina inkomster ur priserna, den andra, löntagarna, ur lönerna. Om för att fortsätta detta stiliserade resonemang med tillämpning på inkomstutvecklingen 1964 och 1965 så skulle det kunna sägas att under förstnämnda år lönerna kom att höjas till löntagarnas gagn, medan under innevarande år priserna måste justeras upp till företagarnas förmån, om icke en alltför starkt försämrad lönsamhet i företagen skall framkalla arbetslöshet. Inför år 1966, när nuvarande tvåårsavtal för lönerna går ut, är riskerna för en ny stark uppskrivning av penninginkomsterna uppenbara. I det läge vari vårt lands ekonomi alltså nu befinner sig, kan det inte vara försvarligt att driva en lät-gå-politik. Inte heller är det tilltalande att införa pris- och lönepoliser i ett land som vårt med de frihetstraditioner, som på dessa områden är förhärskande och omfattas av alla.

Man vågar tro, att önskemål om en stabilisering eller i varje fall ett lugnare förlopp i det penningekonomiska skeendet ligger djupt förankrade i folkets breda massor, låt vara att dessa önskemål gör sig hörda hos olika grupper vid olika tidpunkter. Utsikterna på pris- och lönefronten inför de närmaste månaderna och åren kan även ha skapat en gynnsammare jordmän och ökat förståelsen för ansträngningar att dämpa en alltför hetsig stegring av penninginkomsterna. Nya försök att finna metoder härför är följaktligen starkt påkallade i dagens läge. Erfarenheterna av gångna års inflation säger emellertid, att en målsättning för inkomstutvecklingen behöver formuleras och klargöras. Därav följer emellertid inte, att en inkomstpolitik med statlig dirigering av penninginkomsterna är vare sig nödvändig eller önskvärd. Över huvud taget kan det med fog sägas, att klara föreställningar om hur en inkomstpolitik konkret och i praktiken skulle se ut knappast är tillfinnandes någonstades i vårt land. Utländska förebilder ger i detta hänseende heller ingen tillfredsställande vägledning och kan inte åberopas vare sig för eller emot en på rent svenska förhållanden tillämplig inkomstpolitik. Det traditionellt starka inslaget av genom förhandlingar åvägabragta överenskommelser, som kännetecknar löneutveckling och lönebildning i vårt land, kan naturligtvis inte åsidosättas. Tvärtom kan det

vara en extra styrka att gå fram genom förhandlingar och överenskommelser, om det skulle bli aktuellt att åvägabringa en mera genomgripande stabilisering av penninginkomsterna.

Därest man bedömer det så, att löne marknaden mot slutet av innevarande år kan komma att präglas av större oro än vanligt, och överläggningar och förhandlingar i dämpande och stabiliserande syfte kan antas bli önskvärda dessförinnan över hela linjen av inkomster, behöver icke endast en målsättning formuleras. Det är framför allt erforderligt med en rent teknisk genomgång av förfaringssättet vid en över hela fältet av priser och löner genomförd stabiliseringsaktion i ett bibehållet fritt ekonomiskt system. En dylik genomgång kan knappast improviseras i ett trängt läge. Den bör ordentligt förberedas. Den skall inte utreda samband, utan den skall skissera konkreta förslag, som kan läggas till grund för praktiskt handlande. Den allmänna inflationsstämning som nu råder i landet gör det påkallat att utan dröjsmål företa en sådan teknisk utredning. Tiden fram till innevarande höst torde förslå härtill.

Aberopande det anförda hemställes,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om en teknisk utredning av en inkomspolitik i syfte att stabilisera löner och priser.

Stockholm den 27 januari 1965

Henrik Åkerlund

Nr 315

Av herr **Pettersson, Harald, m. fl.**, *angående fri rättegång.*

(Lika lydande med motion nr 379 i Andra kammaren)

Stockholm den 26 januari 1965

Harald Pettersson

Ivan Swanström

Axel Kristiansson